

Nr 219.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till ändrad lydelse av § 2 4:o tryckfrihetsförordningen; given Stockholms slott den 9 maj 1924.

Under återopande av bilagda i statsrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed till riksdagens prövning i grundlagsenlig ordning framlägga följande

Förslag

till

ändrad lydelse av § 2 4:o tryckfrihetsförordningen.

§ 2.

4:o. I grund — — — som helst.

Vid föregående tillåtelse skola följande undantag ovägerligen iakttagas:

Att protokoll, hållna — — — uppenbara.

Att ej några — — — femtio riksdaler.

Att mobiliseringsplaner — — — konfiskeras.

Att, där underrätt — — — konfiskeras.

Att, då i mål — — — sexton skillingar.

Att, i vad — — — femtio riksdaler.

Det skall — — — sexton skillingar.

Att protokoll — — — sexton skillingar.

Att ingen — — — sexton skillingar.

Att läkares — — — sexton skillingar.

Att handlingar — — — sexton skillingar.

Att till Konungens — — — sexton skillingar.

Att utdrag — — — femtio riksdaler.

Att till försäkringsrådet — — — trehundra riksdaler.

Att uppgifter — — — femtio riksdaler.

Att för — — — trehundra riksdaler.

Att följande — — — femtio riksdaler.

Att ansökning — — — femtio riksdaler.

Att i ärende — — — konfiskeras.

Att av vattenfallsstyrelsen — — — konfiskeras.

Att handlingar, inkomna till myndighet, vilken har att i enlighet med bestämmelser i lag, stiftad i den ordning, § 87 regeringsformen stadgar, verkställa undersökning rörande monopolistiska företag och sammanslutningar inom näringslivet, ävensom från sådan myndighet utgångna skrivelser eller där förda protokoll och anteckningar ej må utlämnas i andra fall än allmän lag eller författning stadgar. Den, som obehörigen utlämnar handling eller i tryck offentliggör handling, som han vet vara obehörigen utlämnad, så ock den, som bryter emot förbehåll, varunder utlämnande skett, straffes med böter från och med femtio till och med tiotusen riksdaler eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårade, med fängelse i högst sex månader. Innefattar gärningen jämväl förbrytelse i ämbete eller tjänst, gånge som i 4 kap. 2 § strafflagen stadgas. I fall, som nu sagda äro, skall ock skriften konfiskeras.

Att sådant, som — — — huvudsaken.

I övrigt, och — — — stadgat är.

GUSTAF.

Birger Ekeberg.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementetsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 maj 1924.

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, STRIDSBERG, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETTERSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för handelsdepartementet anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Ekeberg:

»Uti lika lydande motioner, nr 179 i första kammaren av herr K. G. Westman m. fl. och nr 269 i andra kammaren av herr J. Johansson i Kälkebo m. fl., har vid innevarande riksdag hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville till samma riksdag framlägga förslag till lagstiftning rörande statskontroll över trustar och andra monopolistiska sammanslutningar av företag inom vårt näringsliv.

Andra lagutskottet lämnade i utlåtande nr 10 en redogörelse för den behandling, frågan om åtgärder från det allmännas sida för vinnande av översikt och eventuellt kontroll av trustar och andra monopolistiska sammanslutningar inom vårt land hittills undergått. Utskottet erinrade därvid, bland annat, om det betänkande, som den 21 december 1921 avlämnats av den år 1920 tillsatta trustlagstiftningskommittén, samt om de yttranden över

betänkandet, vilka avgivits av vissa ämbetsverk och enskilda korporationer. Sedan utskottet omförmålt, att handlingarna i ärendet enligt Kungl. Maj:ts beslut den 7 april 1923 överlämnats till socialiseringsnämnden för att tagas i övervägande vid fullgörandet av nämndens uppdrag, uttalade utskottet den uppfattning, att skäl syntes föreligga att med anledning av motionerna till styrka avlåtandet av en skrivelse till Kungl. Maj:t i ämnet; och hemställde utskottet fördenskull, att riksdagen med anledning av förevarande motioner måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta fullfölja ovan berörda, redan verkställda utredning för vinnande genom lämpligt statsorgan av en fortlöpande kontroll över monopolistiska sammanslutningar å näringslivets område ävensom för riksdagen framlägga de förslag, vartill denna utredning kunde föranleda.

Denna utskottets hemställan bifölls av båda kamrarna utan votering. Riksdagens beslut har därefter hos Kungl. Maj:t anmålts i skrivelse nr 47.

Frågan om åtgärder från det allmännas sida till förebyggande av de skadliga verkningar, som kunna åtfölja en mera utbredd trust- och monopolbildning inom näringslivet, har hos oss likasom annorstädes sedan en längre tid tillbaka varit föremål för uppmärksamhet. Med avseende å den behandling, frågan i vårt land undergått, och det läge, i vilket den för närvarande befinner sig, tillåter jag mig hänvisa till den utförliga redogörelse, som därutinnan lämnats av andra lagutskottet. Av denna redogörelse torde hava framgått, att tiden ännu icke kan anses inne för att skrida till omedelbara lagstiftningsåtgärder. Någon egentlig meningsskiljaktighet lär knappast råda därom, att för ett tillförlitligt bedömande av detta synnerligen invecklade och svårlösta spörsmål kräves ett fullständigare och mera allsidigt upplysningsmaterial än det, som för närvarande står till buds. Därför kunna de vägar, på vilka ett direkt statsingripande tilläventyrs bör ske, ännu icke klart urskiljas. Det beslut, som nyligen fattats av riksdagen, vilar ock på en sådan uppfattning av läget, som nu antytts. Med riksdagens framställning åsyftas allenast, att det arbete, som redan utförts men som icke betraktas såsom avslutat, skall fullföljas för att, om möjligt, inom en närmare framtid kunna leda till positiva resultat.

Fastän jag ansett mig böra utan dröjsmål upptaga det i riksdagens skrivelse berörda ärendet till behandling, är jag icke beredd att omedelbart göra någon hemställan i syfte att en fortsatt förberedande utredning av förevarande spörsmål må komma till stånd. Härför erfordras tydligen ett närmare övervägande, och därtill har jag hittills icke kunnat finna tillfälle. För arbetets fullföljande i den av riksdagen angivna riktningen har jag emellertid funnit en speciell fråga inom detta ämne vara av den betydelse, att en framställning bör göras redan till den nu samlade riksdagen. Jag avser härmed sådan ändring i tryckfrihetsförordningen, att de upplysningar om åtskilliga näringslivets förhållanden, vilka oundgängligen måste ligga till grund för åtgärder av ifrågavarande art, må kunna inhämtas utan fara för deras obehöriga utnyttjande till förfång för vederbörande näringsidkare. Då innevarande riksdag är den sista före nyval till andra kammaren, skulle

ett uppskov med framläggande av förslag till dylik grundlagsändring medföra, att en sådan icke kan bli slutligt antagen förrän om fem år. I sitt förenämnda utlåtande har andra lagutskottet framhållit önskvärdheten av att eventuellt erforderlig grundlagsändring för beredande av betryggande sekretess i förevarande hänseende måtte bli föremål för prövning redan av årets riksdag, så att icke till följd av underlåtenhet därutinnan tiden för genomförande av den tilltänkta kontrollen av trustar och liknande sammanslutningar skulle komma att öfver hövan förskjutas.

Trustlagstiftningskommitténs förslag.

Det förslag, som avgavs av trustlagstiftningskommittén, avsåg icke en definitiv lagstiftning med bestämmelser om vissa åtgärder i anledning av trust- och monopolbildningar, utan väsentligen allenast att genom en lag av provisorisk natur skapa ett statsorgan, den s. k. trustkommissionen, med uppgift att, för bedömande av behovet av särskild lagstiftning angående dylika näringsföretag samt utarbetande av förslag till eventuell sådan lagstiftning, åvägbringa utredning rörande förekomsten av dylika företag och sammanslutningar samt verkningarna därav. För fullgörande härav skulle kommissionen hava att, i den mån den så funne nödigt, förelägga vederbörande företags eller sammanslutnings ledning att för kommissionen eller dess ombud hålla tillgängliga alla handelsböcker med tillhörande verifikationer samt övriga böcker och handlingar, vilka kunde lämna upplysning om företaget eller sammanslutningen, att bereda kommissionen eller dess ombud tillträde till samtliga anläggningar och lokaler, vilka användes för företaget eller sammanslutningen, samt att tillhandagå dem med upplysning i alla avseenden rörande företaget eller sammanslutningen, allt med förbehåll att skyldighet ej finnes till röjande av yrkeshemlighet av teknisk innebörd. Skulle kommissionen för fullföljande av upptagen utredning så finna nödigt, skulle kommissionen äga att förelägga jämväl annan än vederbörande företags eller sammanslutnings ledning att meddela upplysning i visst avseende, dock ej i underordnad befattning hos företaget eller sammanslutningen anställd person under annan förutsättning än att företaget eller sammanslutningens ledning dessförinnan avfordrats upplysning i samma avseende. Upplysning skulle kunna, där den uppgiftsskyldige så önskade, i varje fall fullgöras muntligen inför kommissionen eller dess ombud. Upplysningsskyldig skulle av kommissionen kunna kallas att för upplysningars avgivande personligen inställa sig inför kommissionen. — Kommissionen skulle vidare hava till uppgift att till Kungl. Maj:t avgiva dels med stöd av verkställda utredningar yttrande om behovet av särskild lagstiftning rörande monopolistiska företag och sammanslutningar samt, därest förhållandena därtill föranledde, jämväl förslag till sådan lagstiftning, dels redogörelse för verkställda utredningar beträffande särskilda monopolistiska företag eller sammanslutningar eller grupper därav, efter hand som dylika utredningar slutförts, och dels, i den händelse utredningen rörande visst företag eller viss sammanslutning skulle giva vid handen, att företaget eller sammanslutningen utnyttjade sin ställning på sätt, som i betydande omfattning inom

riket medförde oskäligen prisförhållanden, förslag om särskilt ingripande från statens sida, där sådant av kommissionen befundes böra ifrågakomma. — Å Kungl. Maj:t skulle ankomma att meddela närmare föreskrifter rörande kommissionens verksamhet. — Från tillämpningen av lagen skulle undantagas, där Kungl. Maj:t ej annorlunda förordnade, sådana företag, som dreves av staten eller kommun. Beträffande andra monopolistiska företag, vilka tillgodosåge ett allmänt intresse, skulle det ankomma på Kungl. Maj:t att meddela undantag. — Över kommissionens beslut skulle klagan kunna föras hos Kungl. Maj:t. — Tredsa att efterkomma av kommissionen meddelat föreläggande skulle bestraffas med böter till höga belopp och lämnande emot bättre vetande av oriktig uppgift med böter eller fängelse. — Kommissionens ledamöter och biträden skulle vara påbjuden viss tystnadsplikt vid påföljd för överträdelse därav av böter från och med 100 till och med 10,000 kronor eller, vid synnerligen försvårade omständigheter, fängelse i högst sex månader. Sistnämnda straffbestämmelser avsågo obehörigt yppande av uppgifter, som vid det av kommittén företagna undersökningsförfarandet kommit till trustkommissionens eller dess ledamöters och biträdens kännedom. Härtill var icke fogat förslag till sådan ändring i tryckfrihetsförordningen, att motsvarande straff skulle drabba den, som obehörigt utlämnade eller i tryck publicerade protokoll eller annan handling.

Över kommitténs betänkande och förslag hava yttranden avgivits av åtskilliga ämbetsverk och sammanslutningar av näringsidkare. Jämväl med avseende å innehållet av dessa yttranden inskränker jag mig till att hänvisa till andra lagutskottets utlåtande. Då det i detta sammanhang icke kan bli fråga om att taga ställning vare sig till förslaget huvudlinjer eller till olika detaljspörsmål, saknar jag anledning att närmare ingå på den kritik, för vilken förslaget i nämnda yttranden blivit föremål. Allenast anser jag mig böra här redogöra för de uttalanden, som i ett par av yttrandena förekomma rörande behovet av en ändring i tryckfrihetsförordningen.

Kommerskollegium har i fråga om bevarandet av nödig sekretess beträffande av den ifrågasatta inspektionsmyndigheten inhämtade konfidentiella uppgifter, i likhet med flera av de hörda sammanslutningarna, ansett fyllandet av detta berättigade krav nödvändiggör en ändring i tryckfrihetsförordningen, varigenom de införskaffade meddelandena liksom inspektionsmyndighetens protokoll och övriga handlingar skulle undantagas från offentliggörande, i den mån offentliggörandet ej i särskild ordning beslutits. På annat sätt skulle man nämligen knappast kunna komma ifrån den dubbla svårighet, som låge i att på samma gång skaffa ett särskilt, gentemot den utländska konkurrensen nödigt skydd för lämnade uppgifters hemlighållande och möjliggöra det även för inspektionsmyndigheten själv erforderliga, oomtvistliga fastställandet av lämnade uppgifters innehåll. Det av trustlagstiftningskommittén såsom provisorium förordade muntliga förfarandet vid avlämnande av uppgifter syntes, såsom utförligt utvecklats av Sveriges Industriförbund och Jernkontoret, icke kunna erbjuda erforderlig trygghet i berörda hänseende.

Yttranden
över för-
slaget.

Sveriges Industriförbund har härutinnan anfört följande. Förbundet kunde icke finna, att enligt kommitténs förslag tillräckligt skydd gäves emot publicering i tidningar av skadliga uppgifter, något som sammanhänge med tryckfrihetsförordningens kategoriska stadganden och nämnda förordnings egenskap av grundlag, vilken förhindrade viss bestämmels försättande ur kraft genom allmän lag. En av tryckfrihetsförordningens viktigaste bestämmelser gäve envar ovillkorlig rätt att i tryck utgiva alla, allmänna ärenden rörande, handlingar, protokoll och beslut, av vad namn och beskaffenhet de vara må, vare sig de förekomme hos kommissioner, förvaltningar eller andra publika verk, utan åtskillnad på målens beskaffenhet av civila, kriminella, ekonomiska etc. Denna bestämmelse gällde med allenast de undantag, som direkt vore intagna i tryckfrihetsförordningen. Från offentlighöörande för viss tid hade sålunda undantagits exempelvis vissa hos försäkringsrådet, riksöorsäkringsanstalten, bankinspektionen och patent- och registreringsverket förekommande handlingar, vissa för officiell statistik lämnade uppgifter och skattskyldigas uppgifter och deklamationer av viss beskaffenhet. Det vore i full öoverensstämmelse härmed, att genom ändring i tryckfrihetsförordningen handlingar, som inlämnats till en trustkommission, likaledes undantoges från offentlighet. Kommittén hade uppmärksammat detta, men ansett, att en ändring i tryckfrihetsförordningen borde ske först sedan under den första treårsperioden någon erfarenhet vunnits till ledning vid ändringen. Under den första tiden skulle enligt kommitténs förslag industrien erhålla nödigt skydd därigenom att tillåtelse skulle lämnas att avge förklaringar och uppgifter *muntligt* i stället för skriftligt. I öömtåliga ekonomiska frågor skulle alltså inga handlingar finnas att utlämna till tidningspressen, och det allmänna förbudet för trustkommissionens ledamöter och biträden att lämna uppgifter skulle bliva fullt effektivt. Förbundet kunde emellertid icke anse den föoreslagna anordningen betryggande. Kommittén syntes icke tillräckligt hava uppmärksammat, att trustkommissionens protokoll efter justering bleve sådana handlingar, som tidningarna ägde rätt att utfå. Och att göra protokollen fullkomligt intetsågande torde väl icke gå för sig. Därtill komme, att det enligt förbundets mening låge en allvarlig fara i att lämna muntliga uppgifter i öömtåliga ekonomiska ämnen. Om trustkommissionen skulle basera sin uppfattning och sina redogörelser och framställningar till Kungl. Maj:t på muntliga uppgifter, måste naturligtvis anteckningar göras av någon kommissionens ledamot eller tjänsteman. Uppgiftslåmnaren ägde då ingen kontroll öover, hur dessa anteckningar fördes, utan svåra missuppfattningar av de muntliga uppgifterna kunde förekomma. Man skulle kunna tänka sig den anordningen, att de muntliga uppgifterna upptecknades, och att uppgiftslåmnaren efter granskning medelst sin underskrift intygade riktigheten. Men ett prejudikat gåve vid handen, att en undertecknad uppteckning betraktades som en inlämnad handling, vilken vore tillgänglig för tidningarna. Detsamma gällde om protokoll, däri muntliga uppgifter intagits, sedan detsamma justerats. Både ur den enskilde uppgiftslåmnarens och ur kommissionens synpunkt vore det synnerligen viktigt,

att ingen ovisshet rådde om vad som meddelats. En utredning bleve kanske färdig först ett eller annat år efter det vissa, för utredningen viktiga, uppgifter lämnats; om då uppgiftslämnaren bestrede, att han uttalat sig så som kommissionen uppfattat, kunde situationen bliva ganska obehaglig för båda parterna. Enligt kommitténs förslag kunde uppgiftslämnaren icke göra sig förvissad om att hans uppgifter utnyttjades i av honom godkänd form. Därmed vore hela detta tillfällighetssystem utdömt. Det enda för näringslivet betryggande vore en ändring i tryckfrihetsförordningen, innan trustkommissionen trädde i funktion. Ett industriföretag, som inlämnade vissa viktigare statistiska uppgifter, visste, att de på grund av en år 1909 tillkommen ändring av tryckfrihetsförordningen icke kunde utlämnas förr än efter fem år. Likaså vore deklara-tionsuppgifter skyddade enligt ett moment, som tillkommit åren 1903, 1915 och 1921. Det kunde då icke vara rimligt, att precis samma eller minst lika ömtåliga uppgifter skulle sakna detta skydd inom trustkommissionen. Förbundet ansåge, att industriens fullt berättigade intressen skulle sättas på spel, om ändring i tryckfrihetsförordningen icke skedde, innan en trustkommission började sin verksamhet.

För min del finner jag uppenbart, att därest tanken på inrättande av en undersökningsmyndighet med vittgående befogenheter i fråga om rätten att kräva upplysningar om enskildas affärsförhållanden skall i en eller annan form genomföras, det kunskapsmaterial, som på dylikt sätt ställes till myndighetens förfogande, icke bör kunna saklöst prisgivas åt offentligheten. Därav skulle kunna följa oberäknelig skada ej blott för den enskilde näringsidkaren utan i vissa fall även för landets ekonomiska liv, i den mån det är beroende av en oförsvagad konkurrenskraft i förhållande till utlandet. Med insikt härom har kommittén föreslagit straffbestämmelse för det fall, att ett obehörigt yppande av sådana uppgifter, som böra vara konfidentiella, ägt rum på annat sätt än genom tryckt skrift. Att, på sätt kommittén förordat, låta anstå med införandet av en motsvarande bestämmelse i tryckfrihetsförordningen, till dess att erfarenhet föreläge om behovet därav, synes icke vara tillrädligt. Fullgiltiga skäl äro efter min mening anförda av kommerskollegium och Sveriges Industriförbund till förmån för den uppfattning, att en dylik lagstiftning icke bör träda i tillämpning förr än erforderlig grundlagsändring blivit genomförd.

Då således uppkommer fråga om att för tillgodoseende av ett speciellt behov vidtaga ändring i tryckfrihetsförordningens sekretessbestämmelser, anser jag mig böra erinra, att riksdagen i skrivelse den 11 juni 1921 (nr 315) uttalat sig för en snar revision av berörda bestämmelser. Denna framställning har hittills icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd. För min del har jag redan tidigare haft anledning att ägna uppmärksamhet åt detta spörsmål, och jag beklagar, att förhållandena icke medgivit framläggande av förslag i ämnet till årets riksdag. Enligt min uppfattning bör den utredning, som kräves för genomförande av en dylik revision, så snart ske kan sättas i verket. Vad den nu föreliggande frågan beträffar, hade det utan tvivel varit

Departementschefen.

lyckligast, om den kunnat erhålla sin lösning i ett sådant större sammanhang. Då emellertid detta, i sakens nuvarande läge, är uteslutet, återstår endast att taga under överbägande, huruvida den bör upptagas till fristående behandling.

Med den ovisshet, som, efter vad jag nyss framhållit, råder i fråga om innehållet av en eventuell lagstiftning angående truster och monopolistiska företag, måste utformandet av en ny bestämmelse i tryckfrihetsförordningen i frågans närvarande skede erbjuda ganska betydande svårigheter. Det kan icke undvikas, att en viss osäkerhet kommer att vidlåda en dylik formulering, som skall hänföras till en ännu icke fastställd lagstiftning. Emellertid torde av ärendets föregående behandling få anses hava framgått, att den närmaste befattningen med undersökningen av hithörande förhållanden skall tillhöra en myndighet, utrustad med befogenheter av den art, att deras bestämmande måste ske genom särskild lagstiftning. Huruvida nämnda funktion skall övertagas av någon redan befintlig ämbetsmyndighet eller om den skall handhavas av en speciell institution, ordnad i mer eller mindre nära överensstämmelse med trustlagstiftningskommitténs förslag, läser i detta sammanhang få lämnas öppet. Vidare måste förutsättas, att i nämnda lag noggranna bestämmelser komma att meddelas angående ordningen och villkoren för offentliggörande av myndighetens handlingar. Stadgandet i tryckfrihetsförordningen kan då begränsas till att innefatta en hänvisning till lag, stiftad i den ordning, § 87 regeringsformen angiver, jämte bestämmelse om straff för det tryckfrihetsbrott, som enligt stadgandet skall konstitueras genom överträdelse av de i annan ordning givna föreskrifterna rörande ifrågavarande handlingars undandragande från offentligheten. Förebilder till en på nu antytt sätt avfattad bestämmelse finnas i § 2 4:o tryckfrihetsförordningen i fråga om offentliggörande av vissa medicinalhandlingar och handlingar rörande patent samt utdrag av kyrkoböcker och av straffregistret. Dock bör anmärkas, att i dessa fall tryckfrihetsförordningens bestämmelser kunnat avfattas med en större precision än som torde vara möjlig med avseende å det nu ifrågasatta stadgandet. I allmänhet måste jag ock anse olämpligt — även om sådant en eller annan gång tidigare förekommit — att en grundlagsändring företages under hänvisning till bestämmelser av allmän lags natur utan att förslag till dylika bestämmelser samtidigt kan framläggas. Då jag emellertid, i anslutning till andra lagutskottets uttalande, är av den uppfattningen, att denna frågas lösning icke bör för flera år framskjutas endast av den anledning, att grundlagsändring nu utebliver, hava nämnda betänkligheter synts mig böra vika. Om förslag till ändrad lydelse av § 2 4:o tryckfrihetsförordningen av riksdagen i år antages såsom vilande till vidare grundlagsenlig behandling, kan med den slutliga prövningen anstå till dess det visat sig, om en lagstiftning rörande truster och andra monopolistiska sammanslutningar kommer att av riksdagen antagas under nästa fyraårsperiod.

Den myndighet, vilken erhåller den ifrågavarande uppgiften, torde i tryckfrihetsförordningen kunna betecknas såsom »myndighet, vilken har att i enlighet med bestämmelser i lag, stiftad i den ordning, § 87 regeringsformen

stadgar, verkställa undersökning rörande monopolistiska företag och sammanlutningar inom näringslivet». Under denna formulering skulle inbegripas såväl den av trustlagstiftningskommittén förutsatta allmänna befogenheten att infordra upplysningar rörande näringslivets förhållanden som den mera speciella funktionen att rikta undersökningen mot visst eller vissa företag, allt inom de av lagen utstakade gränserna. Då myndigheten, så vitt nu kan bedömas, icke torde komma att beklädas med rätt att själv ingripa med åtgärder mot enskilda personer eller företag utan densamma skulle bliva hänvisad till att göra framställningar i sådant hänseende till Kungl. Maj:t, läser myndighetens ställning icke böra angivas såsom kontroll- eller tillsynsmyndighet. Från det föreslagna stadgandets tillämpning skola tydligen uteslutas de myndigheter, vilka i kraft av redan gällande lagbestämmelser äga åtminstone i viss mån likartade befogenheter, var inom sitt särskilda ämbetsområde, såsom bankinspektionen, försäkringsrådet, riksförsäkringsanstalten m. fl., och beträffande vilka tryckfrihetsförordningen innehåller speciella stadganden rörande sekretessen.

Såsom jag redan anmärkt, läser det få förutsättas, att i den blivande civillagen komma att upptagas detaljerade bestämmelser om den närmare beskaffenheten av de handlingar, vilka skola vara undantagna från offentlighet, och de omständigheter, under vilka utlämnande av dessa handlingar må ske. Sålunda kan lagen innefatta medgivande, att handlingarna skola kunna utlämnas under vissa av myndigheten bestämda förbehåll. Under hänvisning till dylika bestämmelser torde ifrågavarande skrifter kunna, såsom skett i närmast likartade fall, i § 2 4:o tryckfrihetsförordningen rubriceras såsom »handlingar, inkomna till myndigheten» samt »från sådan myndighet utgångna skrivelser eller där förda protokoll och anteckningar». Uppenbarligen skall skyddet mot handlingarnas utlämnande och offentliggörande gälla icke blott så länge de finnas hos den ifrågavarande myndigheten, utan även sedan de därifrån överlämnats till Kungl. Maj:t eller till annan myndighet, såsom riksarkivet. Jämväl bör lagen innehålla erforderlig bestämmelse i fråga om den tid, under vilken ett sådant förbud mot publikation skall upprätthållas. Då i trustlagstiftningskommitténs förslag förutsattes, att Kungl. Maj:t kan erhålla befogenhet att utfärda tillämpningsföreskrifter till lagen, och dylika föreskrifter tilläventyrs kunna komma att avse även ordningen för handlingarnas förvarande eller dylikt, har hänvisningen i tryckfrihetsförordningen synts böra avse »allmän lag eller författning».

Det straff, som skall stadgas för ifrågavarande tryckfrihetsbrott, bör tydligen bestämmas i motsvarighet till det straff, den blivande lagen kommer att utsätta för annat obehörigt yppande av uppgift, som inkommit till myndigheten. I kommittéförslaget är detta straff bestämt till böter från och med 100 till och med 10,000 kronor eller, där omständigheterna äro synnerligen försvårade, fängelse i högst sex månader. Behovet av en vid straffskala är här uppenbart, och jag finner intet att erinra mot att däri kommer att ingå även frihetsstraff. Med tanke på att även förseelser av jämförelsevis obetydlig art kunna komma att hänföras under straffbestämmelsen i tryckfrihetsförordning-

gen har jag ansett bötesminimum böra bestämmas till 50 riksdaler, vilket, då riksdaler i tryckfrihetsförordningen har betydelsen av riksdaler banko, i nuvarande mynt motsvarar 75 kronor. Å andra sidan synes bötesmaximum lämpligen böra sättas till 10,000 riksdaler eller sålunda 15,000 kronor. Innefattar den brottsliga gärningen tillika förbrytelse i ämbete eller tjänst, synes, med tillämpning jämväl av allmänna strafflagens bestämmelser, bedömandet av ett dylikt fall böra ske enligt de i 4 kap. 2 § strafflagen givna reglerna.

I enlighet med de av mig nu angivna grunder har jag låtit inom justitiedepartementet upprätta *förslag till ändrad lydelse av § 2 4:o tryckfrihetsförordningen.*»

Föredraganden uppläser härefter berörda förslag samt hemställer, att förslaget må föreläggas riksdagen till prövning i grundlagsenlig ordning.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Oskar Adelsohn.